

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни та екології №2

Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«УПРАВЛІННЯ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЮ
ТА ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ»

Освітній компонент вибірковий

Форма здобуття освіти заочна

Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма «Управління в сфері охорони здоров'я»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 2

Затверджено на засіданні
кафедри гігієни та екології № 2

Протокол № 7 від 31 серпня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри

_____ Меркулова Т.В.

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем громадського здоров'я

Протокол № 2 від 31 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____ Огнєв В.А.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСА

Завгородній Ігор Володимирович – професор кафедри гігієна та екологія № 2,
доктор медичних наук, професор;

Меркулова Тетяна Валентинівна – в.о. завідувача кафедри гігієна та екологія
№ 2, кандидат медичних наук, старший дослідник.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Меркулова Тетяна Валентинівна – доцент кафедри гігієни та екології № 2, кандидат медичних наук, старший дослідник; здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»;

Літовченко Олена Леонідівна – асистент кафедри гігієни та екології № 2, доктор філософії.

Телефон: (066) 188 52 68, (063) 456 78 13

E-mail: nm.filatova@kntmu.edu.ua, ol.litovchenko@kntmu.edu.ua

Локація: м. Харків, пр. Науки, 4, корп. А, 5 поверх, кафедра гігієни та екології № 2

Очні консультації: час і місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: локація (Google Meet) та час проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Професійні інтереси викладачів: Безпека життєдіяльності і охорона праці в медичній галузі, гігієна та екологія.
<http://distance.kntmu.edu.ua/user/files.php>

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Управління медико-соціальною та екологічною безпекою» складено відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) та освітньо-професійної програми «Управління в сфері охорони здоров'я» (далі – ОПП) як складову методологічного забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Опис освітнього компонента (анотація). Особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти потребують від викладача широких знань і навичок в різних галузях науки. Вивчення освітнього компонента «Управління медико-соціальною та екологічною безпекою» спрямоване на ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами теорії сучасних соціальних та екологічних систем, вивчення факторів ризику й безпеки життєдіяльності в різних умовах, алгоритму дій при надзвичайних ситуаціях.

Предметом вивчення освітнього компонента є форми й методи ефективного публічного управління безпечною діяльністю в соціальній та екологічній сферах, згідно з чинним законодавством.

Міждисциплінарні зв'язки: Освітній компонент «Управління медико-соціальною та екологічною безпекою» прямо та/чи дотично пов'язано з освітніми компонентами публічного-управлінського профілю.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Управління медико-соціальною та екологічною безпекою» передбачає попереднє опанування таких освітніх компонентів: «Публічна політика та врядування», ««Соціальний менеджмент», Технології прийняття управлінських рішень», «Публічне управління у соціально-гуманітарній сфері» та ін.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента «Управління медико-соціальною та екологічною безпекою» мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів, і при підготовці до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи та здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/files.php>

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1 Мета освітнього компонента полягає у формуванні у майбутніх фахівців знань, умінь і загальних системних уявлень, теоретичних знань та практичних навичок щодо ефективного управління безпечною діяльністю в соціальній та екологічній сферах, згідно з чинними законодавчими й іншими нормативно-правовими актами.

1.2 Основними завданнями опанування освітнього компонента є забезпечення майбутніх фахівців знаннями ефективного публічного управління системою заходів і засобів, що забезпечують безпеку життя та діяльності

людини в соціальній та екологічній системах. Саме розуміння моделі загальної безпеки суспільства та держави дасть змогу здобувачам вищої освіти усвідомити весь комплекс потреб людини, який забезпечить стабілізацію психічного стану за рахунок відчуття особистої захищеності індивіда й суспільства від реальних і потенційних загроз і ризиків.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент.

1.3.1 Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування здобувачами вищої освіти наступних **компетентностей:**

інтегральні: здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички задля розв'язання складних задач під час професійної діяльності у системі публічного управління та адміністрування (у т.ч. у сфері охорони здоров'я), а також в освітньому процесі;

загальні:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 04 Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та локальному рівнях.

СК 06 Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК 07 Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК 10 Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3.2 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

РН 3 Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН 7 Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН 11 Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

1.3.3 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** відповідальності; працювати індивідуально й в команді, управляти своїм часом і ресурсами, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90		Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»
	Семестр 3-й	
	Лекції 2 год.	
Розподіл годин: аудиторні – 10 самостійна робота здобувачів вищої освіти – 80	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	Практичні, семінарські 8 год.
	ОПП «Управління в сфері охорони здоров'я»	Самостійна робота 80 год.
		Вид контролю: залік

2.1 Опис освітнього компонента

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Управління медико-соціальною та екологічною безпекою	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
Всього лекційних годин		2	

2.2.2 Семінарські заняття – не передбачені.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сучасні соціальні та екологічні системи: фактори ризику і безпека	2	Розповідь-пояснення, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, індивідуальні (групові) творчі роботи, кейс-метод, вирішення ситуаційних і практичних завдань	Усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами, виступ на задану тему, реферати
2	Медико-соціальні елементи в системі цивільного захисту населення від надзвичайних ситуацій	2		
3	Медико-соціальні аспекти організації безпечного середовища суб'єктів господарювання	2		
4	Організація безпечної та ефективної праці	2		
Всього годин практичних занять		8		

2.2.4 Лабораторні заняття – не передбачені.

2.2.5 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сучасні соціальні та екологічні системи: фактори ризику і безпека	20	Індивідуальні (групові) творчі ситуаційні й практичні завдання	Презентація та захист результатів виконання творчих індивідуальних (групових) ситуаційних і практичних завдань
2	Медико-соціальні елементи в системі цивільного захисту населення від надзвичайних ситуацій	20		
3	Медико-соціальні аспекти організації безпечного середовища суб'єктів господарювання	20		
4	Організація безпечної та ефективної праці	20		
Всього годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти		80		

Види контролю:

Поточний: усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами, презентація результатів роботи в малих групах.

Проміжний: захист результатів виконання індивідуального завдання.

Додатковий: публічна презентація наукового продукту (тези, стаття...).

Підсумковий: залік.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (наказ ректора ХНМУ № 181 від 21.08.2021 р.).

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння ними кожної теми освітнього компонента і виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконане ІНДЗ. Перерахунок середньої оцінки за ПНД у багатобальну шкалу, для освітніх компонентів, що завершуються заліком (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5,00	200	4,47-4,49	179	3,94-3,96	158	3,42-3,44	137
4,97-4,99	199	4,45-4,46	178	3,92-3,93	157	3,40-3,41	136

4,95-4,96	198	4,42-4,44	177	3,89-3,91	156	3,37-3,39	135
4,92-4,94	197	4,40-4,41	176	3,87-3,88	155	3,35-3,36	134
4,90-4,91	196	4,37-4,39	175	3,84-3,86	154	3,32-3,34	133
4,87-4,89	195	4,35-4,36	174	3,82-3,83	153	3,30-3,31	132
4,85-4,86	194	4,32-4,34	173	3,79-3,81	152	3,27-3,29	131
4,82-4,84	193	4,30-4,31	172	3,77-3,78	151	3,25-3,26	130
4,80-4,81	192	4,27-4,29	171	3,74-3,76	150	3,22-3,24	129
4,77-4,79	191	4,24-4,26	170	3,72-3,73	149	3,20-3,21	128
4,75-4,76	190	4,22-4,23	169	3,70-3,71	148	3,17-3,19	127
4,72-4,74	189	4,19-4,21	168	3,67-3,69	147	3,15-3,16	126
4,70-4,71	188	4,17-4,18	167	3,65-3,66	146	3,12-3,14	125
4,67-4,69	187	4,14-4,16	166	3,62-3,64	145	3,10-3,11	124
4,65-4,66	186	4,12-4,13	165	3,60-3,61	144	3,07-3,09	123
4,62-4,64	185	4,09-4,11	164	3,57-3,59	143	3,05-3,06	122
4,60-4,61	184	4,07-4,08	163	3,55-3,56	142	3,02-3,04	121
4,57-4,59	183	4,04-4,06	162	3,52-3,54	141	3,00-3,01	120
4,54-4,56	182	4,02-4,03	161	3,50-3,51	140	Менше 3	Недостатньо
4,52-4,53	181	3,99-4,01	160	3,47-3,49	139		
4,50-4,51	180	3,97-3,98	159	3,45-3,46	138		

Формою підсумкового контролю міри опанування змісту освітнього компонента є залік, який проводиться викладачем академічної групи відповідно розкладу (на останньому занятті). Залік – це процес, протягом якого перевіряються отримані за час навчання: рівень теоретичних знань; розвиток творчого мислення; навички самостійної роботи; компетенції (вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань). Для коректного проведення оцінювання підготовленості здобувачів вищої освіти за відповідним освітнім компонентом використовуються певні критерії (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з освітніх компонентів, що завершуються заліком

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з

	допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання диференційованого заліку	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Під час оцінювання знань здобувача вищої освіти, що входять для підсумкового заняття (ПЗ), виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ЗНД (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Відповідність оцінок за 200-бальною шкалою, 4-бальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 4-бальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та залік. Здобувачам вищої освіти, які не виконали вимоги навчальної програми виставляється оцінка **F_x**, якщо вони були допущені до складання заліку, але не склали його. Оцінка **F** виставляється здобувачам вищої освіти, які не допущені до складання заліку.

3.2 Питання до заліку:

1. Безпека процесів праці. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.
2. Безпека та небезпека життя та діяльності в соціумі. Людина як суб'єкт системи управління безпекою життя та діяльності.
3. Визначення та формалізація терміна «ризик». Загальна характеристика ризику. Природний екологічний ризик. Техногенний екологічний ризик.
4. Внутрішнє середовище організації. Внутрішні складові організації та їх взаємозв'язок. Фактори внутрішнього середовища.
5. Впровадження, функціонування та вдосконалення системи управління охороною праці для організації ефективною та безпечною праці.
6. Державне соціальне страхування. Охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів.

7. Гігієна праці та виробнича санітарія.

8. Джерело надзвичайної ситуації. Рівні надзвичайних ситуацій. Загальні та класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціально-політичного та воєнного, економічного, соціального, інформаційного, змішаного та іншого характеру.

9. Евакуаційні заходи. Евакуація населення: мета, способи, організація, матеріально-технічне забезпечення. Обов'язки громадян при підготовці до евакуації та під час її проведення. Індивідуальні засоби захисту.

10. Екологічне законодавство.

11. Ергономічні основи безпеки праці. Ергономіка як важливий чинник покращення умов праці.

12. Закономірності розвитку і функціонування соціальних систем. Соціальний та екологічний аспекти науково-технічної революції.

13. Захист населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Загальні положення та основні принципи захисту населення і територій. Основні напрями, мета та завдання захисту населення і територій.

14. Здоровий спосіб життя педагога вищої школи як складова ефективності самоконтролю в професійній діяльності.

15. Зовнішнє оточення організації, середовище прямого і непрямого впливу. Чинники зовнішнього середовища: політичні, соціокультурні, науково-технічні та екологічні.

16. Інженерний, біологічний, медичний, радіаційний і хімічний захист. Режим функціонування систем захисту населення та територій. Фінансове й матеріальне забезпечення заходів захисту населення і територій.

17. Класифікація неконтрольованих факторів. Аналіз можливостей і загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Ризик у діяльності підприємства, організації, установи.

18. Класифікація ризиків. Компоненти, що характеризують ризик. Окремі види ризиків: індивідуальний, колективний, прийнятний, мотивований (обґрунтований) та немотивований (необґрунтований) та характеристика управління ними.

19. Конституція України – провідник і гарант встановлення безпеки на державному рівні.

20. Людина як об'єкт техногенного середовища. Діяльність людини як джерело небезпек. Сучасне техногенне та соціальне середовище як похідна діяльності людини.

21. Людське суспільство та середовище його існування. Соціум як стійка соціальна спільнота, що характеризується єдністю умов життєдіяльності населення. Умови існування людини в сучасному соціумі.

22. Міжгалузеві і галузеві правила і норми та системи стандартів щодо нормативного регулювання безпеки життєдіяльності.

23. Надзвичайні ситуації, їх визначення та ознаки. Класифікація надзвичайних ситуацій. Чинники надзвичайних ситуацій. Порогове значення класифікаційної ознаки надзвичайної ситуації.

24. Небезпечні психофізіологічні та шкідливі виробничі чинники.
25. Організація та контроль діяльності цивільної оборони. Основні заходи захисту населення і територій. Оповіщення та інформування. Спостереження і контроль.
26. Основні напрями наукової організації праці в апараті управління.
27. Поняття про «стійкість об'єкту» в умовах надзвичайних ситуацій. Планування системи заходів щодо запобігання виникнення надзвичайних ситуацій. Заходи щодо підвищення стійкості роботи промислових об'єктів у надзвичайній ситуації: такі, що проводяться постійно; за сигналами оповіщення; під час раптової надзвичайної ситуації.
28. Поняття про самопізнання і самореалізацію педагога вищої школи. Професіограма особистості педагога вищої школи. Самоактуалізація особистості, її соціальна активність, особистісний розвиток.
29. Поняття середовища організації. Ресурси, умови та фактори організації. Аналіз стану макро- та мікросередовища організації.
30. Психофізіологічний стан педагога вищої школи і способи його регуляції. Шляхи і етапи підвищення працездатності педагога вищої школи.
31. Режим праці та відпочинку як основний засіб підтримання оптимальної працездатності працівника. Режим праці та відпочинку протягом робочої зміни, тижня, року. Визначення часу на відпочинок на основі фізіологічних характеристик.
32. Розвиток цивілізації та управління ризиком. Оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку і здоров'я людини.
33. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.
34. Система управління охороною праці й ризиком на підприємстві.
35. Служба охорони праці. Загальні функції управління охороною праці.
36. Соціальна система як складно організоване впорядковане ціле, що охоплює окремих індивідів і соціальні спільноти в процесі спільної діяльності. Соціоеко система як саморегульована система з динамічною рівновагою.
37. Соціально-екологічна політика держави. Проблеми оптимізації та гармонізації системи «суспільство – природа». Моделювання та прогнозування впливу соціально-екологічних процесів на діяльність в соціумі.
38. Стан охорони праці в Україні. Основи державної політики в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в умовах євроінтеграційних процесів.
39. Травматизм і професійні захворювання. Заходи щодо їх запобігання.
40. Чинники ризиків екологічної небезпеки. Соціальний, медичний та екологічний аспект ризику в соціумі. Моделювання і прогнозування небезпечних ситуацій.

3.3 Зміст освітнього компонента:

Тема 1 Сучасні соціальні та екологічні системи: фактори ризику і безпека. Закономірності розвитку й функціонування соціальних систем. Класифікація ризиків, компоненти, що їх характеризують. Управління ризиком в соціальних

та екологічних системах. Моделювання та прогнозування впливу соціально-екологічних процесів на діяльність в соціумі. Стійкий екологічно безпечний розвиток суспільства. Соціально-екологічна політика держави.

Тема 2 Медико-соціальні елементи в системі цивільного захисту населення від надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації в соціальних та екологічних системах. Загальні та класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій. Загальні причини виникнення, вид прояву, сфера, наслідки, терміни та масштаби прояву надзвичайних ситуацій. Система цивільного захисту населення. Система заходів запобігання та реагування на надзвичайні ситуації

Тема 3 Медико-соціальні аспекти організації безпечного середовища суб'єктів господарювання. Поняття середовища організації. Чинники зовнішнього середовища: політичні, соціокультурні, науково-технічні та екологічні. Внутрішнє середовище суб'єктів господарювання, фактори та їх взаємозв'язок. Міжгалузеві й галузеві правила і норми та системи стандартів щодо нормативного регулювання безпеки життєдіяльності.

Тема 4 Організація безпечної та ефективної праці. Система управління охороною праці й ризиком на підприємстві. Законодавчі та нормативні акти системи управління охороною праці. Організація безпечної та ефективної праці. Ергономічні основи безпеки праці. Програми забезпечення фахової дієздатності. Методики самоконтролю в професійній діяльності.

3.4 Індивідуальні завдання (ІЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу й завершується складанням підсумкового заліку. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних і семінарських занять, охоплює декілька тем або зміст освітнього компонента в цілому.

Мета ІЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувачів вищої освіти з освітнього компонента і розвиток навичок самостійної роботи.

Структура ІЗ:

- вступ – зазначається тема, мета й завдання роботи і основні її положення;
- теоретичне обґрунтування, виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- вказуються та коротко характеризуються методи роботи при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;
- висновки;
- список використаних джерел.

Порядок подання та захисту ІЗ:

1. Звіт про виконання ІЗ подається у вигляді реферату. Він повинен мати обсяг 10–16 сторінок тексту стандартного оформлення (розмір аркуша А4, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання по ширині, між абзацні відступи – відсутні) і повністю розкривати зміст обраних питань.

2. ІЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даного освітнього компонента і приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до дати його проведення.

3. Захист ІЗ відбувається на одному із семінарських занять, де здобувач вищої освіти репрезентує основні результати дослідження (до 5 хв.) та відповідає на питання за даною проблематикою.

4. Оцінка за ІЗ (максимум – 10 балів) є обов'язковою складовою підсумкової оцінки з освітнього компонента.

Невідповідність змісту, занадто великий/малий обсяг роботи, невідповідність формальним вимогам до оформлення, відсутність переліку використаних джерел або його неправильне оформлення, недостатня структурованість роботи, невчасне подання роботи на перевірку є підставами для зниження оцінки чи повернення роботи на доопрацювання.

3.5 Інші заохочення.

– доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей – до 5 балів;

– участь у науково-практичній конференції – до 10 балів

3.6 Правила оскарження оцінки

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів вищої освіти ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 35/2020) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf) дозволяє уникнути конфліктів під час оскарження здобувачами вищої освіти результатів підсумкового контролю.

4 ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>), здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою освітнього компоненту. Регламентовано порядок ліквідування академічної заборгованості (наказ ректора ХНМУ від 26.12.2019 р. № 533) та Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 36/20) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf). Важливо дотримуватися Кодексу корпоративної етики ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/golovna/pro-nas/kodeks-korporatyvnoyi-etyky/>). ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності або

сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам вищої освіти або співробітникам ХНМУ, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість в опануванні освітнього компонента. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Успішне опанування освітнього компонента вимагає дотримання засад академічної доброчесності. Відповідно до ст.42 Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», враховуючи рекомендації НАЗЯВО (від 29.10.2019 р. протокол № 11) в ХНМУ запроваджено систему розвитку академічної доброчесності, основні положення якої розміщено на сайті ЗВО: Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 305) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/kodex_ad.pdf); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf); Положення про Комісію з доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf); Положення про порядок перевірки у Харківському національному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2020 р. № 195); Положення про підготовку та захист магістерських робіт студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «магістр» у ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 371) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_magistr.pdf). Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. ХНМУ підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Досвід європейських країн у вирішенні питань екологічної безпеки: навчальний посібник / О.С. Мельник, І.М. Коренева, Л.П. Загородня, І.Г. Данильченко. Суми: ВВП «Мрія», 2017. 400 с.

2. Екологічна безпека людини у Всесвіті: ресурсно-енергоінформаційний аспект: монографія: у 2 т. / О.П. Бугайов, Г.І. Рудько, Г.О. Білявський, А.В. Яцишин. Чернівці Букрек, 2018. Т. 1. 544 с.
3. Екологічна безпека та економік: монографія / М.І. Сокур, В.М. Шмандій, Є.К. Бабець, В.С. Білецький, І.Є. Мельнікова, О.В. Харламова, Л.С. Шелудченко. Кременчук, ПП Щербатих О.В., 2020. 240 с.
4. Охорона праці в медичній галузі: підручник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 488 с.
5. Стан і перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: монографія / О.Ф. Новікова, О.Г. Сидорчук, О.В. Панькова [та ін.]. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
6. Human Resources and Change Management for Safety Professionals. Thomas D. Schneid, Shelby L. Schneid. 2019. 574 p.
7. Labour Law and Social Protection in a Globalized World: Changing Realities in Selected Areas of Law and Policy. Frank Hendrickx, Jan Pichrt, Kristina Koldinská. 2017. 103 p.
8. Matthew R., Nizkorodov E., Murphy C., Goodrich K.A., Hooper A., Maharramli B., Purcell M.J., Wagle P. (Eds.). 2021. Routledge Handbook of Environmental Security (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315107592>
9. Protection of Health and Safety at the Workplace. 2020. 227 p. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-15-6450-5>
10. Security Management for Occupational Safety. Michael Land. 2019. 174 p.

Допоміжна

1. Соціальна та екологічна безпека проектної діяльності : конспект лекцій / укл.: О.О. Павленко, Ю.А. Опанасюк, С.М. Рибальченко. Суми: СумДУ, 2019. 75 с.
2. Хилько М.І. Екологічна безпека України: навчальний посібник. Київ, 2017.
3. Essential Guide to Federal Employment Laws, The Sixth Edition. Lisa Guerin J.D., Sachi Barreiro J.D. NOLO. 2019. 512 p.
4. Kids Had Jobs: Life before Child Labor Laws – History. 2017. 64 p.
5. Melnyk O. The analysis of the EU regional approaches to the deciding of the ecological safety problems. *Екологічна безпека*. 2017. № 1 (23). С. 36–42.
6. The Joint Commission/NFPA® Life Safety Book for Health Care Organizations ... 2nd Edition (Soft cover). Joint Commission Resources, Cathy Hinckley. 2018. 300 p.
7. Understanding Labor Law (Understanding Series). 5th Edition. Douglas Ray, Calvin Sharpe, Robert Strassfeld. 2019. 440 p.

7 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

8 ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями та дискримінацією у ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf)

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення здобувачами вищої освіти ХНМУ окремих освітніх компонентів понад обсяг навчального плану (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dysc.pdf)

Положення про визнання результатів неформальної освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv-1.pdf)

Документи щодо поширення інклюзивної освіти в ХНМУ (http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk)